

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . Din 50.— mesečno Din 5.—
za pol leta . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravnništvo: **Ljubljana, Sodna ulica št. 5.**

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglas: se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Verski pouk pri nas.

Povodom nedavne redukcije in zopetne nastavitve katehetov na Slovenskem, so se razbiral čudni nazori v raznih časopisih. Izražalo se je mišljenje, da se nova katehetska mesta sploh ne bodo več razpisavala in da katehetski stan izumrje, ko doslužijo sedanji kateheti, češ, da ima po učnem načrtu itak posvetni učitelj podučevati vse predmete, torej tudi verouk.

Mogoče, da sedanji ali kak prihodnji učni načrt to določa. Toda to je prav gotovo, da je popolnoma zgrešeno, verski pouk poveriti redno komu drugemu kot veroučitelju-duhovniku, ki je edino poklican podučevati velike in male ljudi, otroke in stare, v verskih resnicah.

Vero mora učiti cerkev in nihče drugi je ne more nadomestovati. Razume se, da vedno le cerkev, kateri učenec pripada. To razmerje odpra-

viti, bi bila urnebesna gorostasnost, ki bi opravičeno izzvala v našem ljudstvu največjo razburjenost. Niti trenotja ne bi premišljali, pridružiti se najodločnejšim protestom zoper tako budalost.

Kakor zahtevamo z ene strani, da naj se cerkev ne meša v čisto politične, posvetne stvari, ravno tako opravičena je zahteva, da se nima država mešati v zgolj verske zadeve. Zgolj verska zadeva pa je podučevanje v veri sami. Kdo more sicer biti v to poklican? Tu se gre za temeljno versko načelo, ki nima s politiko kot tako prav nič opraviti.

Zato svarimo v interesu ljudstva in države, pred takimi vratolomnimi eksperimenti, katere priporočajo očitno ljudje, ki ne morejo imeti kaj smisla za resnost verskega poduka in za globoko vernost našega ljudstva.

Davčni vijak.

(Dopis.)

Kmetiskemu stanu v Sloveniji ne cveto rožice. Naš kmet ni bil nikoli bogat. Zemlja v Sloveniji ni rodovitna tako kakor v Slavoniji, Vojvodini in Srbiji, gorata je in kamnita. Spričo goste obljudenosti tudi ne prinaša našemu kmetu sorazmerno toliko kakor poljedelcem po drugih žitorodnih pokrajinah naše države, napram katerim je naš najbogatejši kmet v resnici velik ubožec.

Edini dohodek našega kmeta so gozdovi in živinoreja, ponekod seveda tudi vinogradništvo. Toda gozdovi ne rasto tako hitro kakor se izsekavajo, živina se ne vzreja tako poceni in hitro, kakor bi želeli konzumenti, in v kakšni krizi se nahaja naše vinogradništvo radi onemogočenega izvoza, je znano.

Res je, da so si nekateri kmeti domovi med vojno opomogli, ker so kmetje poplačali z manjvrednim denarjem drage predvojne dolgove, toda na drugi strani je res, da trenutni prihranki na kmetih izginjajo, ker mora kmet nabavljati svoje potrebščine pač že po predvojnih cenah, medtem ko cena njegovih pridelkov še davno ni v pravem sorazmerju s ceno industrijskih izdelkov in ni niti v onem razmerju, ki je obstajalo pred vojno.

Pri vsem tem pa pritiska davčni vijak našega kmeta čim dalje hujše. In nikjer tako kakor v Sloveniji! Ali naj bo to znak za presojo sposobnosti našega slovenskega uradništva? Vsa čast taki sposobnosti, toda ž njo ubijajo možnost gospodarskega razvoja našega kmeta! Dokler bo kaj mleka, čiste že še molzli, toda če kmetu niti za krmo ne bodo pustili, boste malo časa molzli!

Naravnost čudno je, kako ravno pri nas deluje davčni stroj, — drugi žal še davno ne tako, — in reči moramo, da gonijo ta davčni vijak slovenski uradniki. Znano je, kako se odmerja osebna dohodnina. Davkarja zna izračunati samo dohodke, ne pa tudi stroškov. Pritožbe navad-

no ne pomagajo mnogo, dostikrat pa si seveda priprosti človek tudi pomagati ne zna.

Popolnoma v redu je, ako pobira država davke, ker brez nič tudi ničesar biti ne more. Toda, kar velja za državo, mora veljati tudi za kmeta. Treba je več uvidevnosti, ne samo pri osrednjih državnih oblasteh, ampak tudi pri podrejenih organih! Tako bo za vse bolje!

Pri nas opažamo žal le prepogosto, da so gotovi ljudje bolj papeški kakor papež sam. Srednja pot pa je zlata pot in če ne bodo hoteli po njej kreniti tisti, ki so jim kmeti mošnjički na široko odprti, bo malo muzike tudi za meščana, tudi za uradnika.

Pretiravano privijanje davčnega vijaka brez stvarne podlage dviga le draginjo, ker je jasno, da hoče vsakdo prevaliti stroške na porabnika. V interesu kmečkega stanu, — kakor tudi nobenega drugega ne, — pa ni dviganje cen, ker od draginje kmet ničesar nima. Kmet prav dobro ve, da draginja njegovih pridelkov draži le plače industrijskega delavstva kakor tudi uradništva, da se ž njo povečujejo samo njegovi izdatki za industrijske izdelke kakor tudi davki. Kmet dobro ve, da se končno prevale vsa bremena zopet na njegove rame in zato je proti draginji tudi svojih pridelkov.

Naš kmet zahteva samo pravičnega razmerja med svojimi dohodki in izdatki. Tega razmerja pa ne more ustvariti, ker samovoljno in protiravno presojanje davčnih oblasti o dohodkih in stroških kmetijske proizvodnje onemogoča tudi kmetu kakor vsakemu drugemu pridobitnemu stanu vsako zanesljivo kalkulacijo ter mu tako izpodbija podlago trdnemu in zanesljivemu gospodarstvu.

Zato zahtevamo naši kmetje, kakor že rečeno, tudi več uvidevnosti pri podrejenih davčnih oblasteh.

Res je sicer, da je finančni minister vesč vsake pare, ki se iztisne

nad pričakovanje iz kmetijskih žuljev, toda veselje finančnega ministra še ne more pomenjati dobrobiti države, ki jo tvorijo v pretežni večini kmetje.

Dolžnost naših poslancev bi sicer bila, da to dopovedo finančnemu ministru, seveda na tak način, da jih bo tudi razumel. Če tega naši poslanci ne zmorejo, kakor dokazujejo s svo-

jimi deli že celo leto, je sicer žalostno, vendar pa je jasno, da nima nobeden dolžnosti, da bi več naredil, kakor mu je predpisano, kar velja zlasti za vse velike in male davčne izterjevalce.

Brez trdnega kmetijskega stanu ne boste ustvarili močne države, pač pa veliko ubožnico.

Odkod zlo?

V zadnjem „Domoljubu“ piše članek o proračunu poljedelskega ministrstva ter pristavlja v odstavku pod naslovom „Odkod zlo?“ sledeče: „Za kmeta v Belgradu nimajo srca. Pa saj ni čudno! Na poljedelskem ministrskem stolčku sedi navadno advokat ali pa celo mesar, toda pravega moža, ki bi imel srce in odprte roke, takega ni. Belgrad zahteva od kmeta težke davke v denarju in krvi, s tem mislijo, da je potem kmet od vseh strani dobro podprt.“

Kako se je prej delalo za kmeta, ko smo imeli svoj deželni odbor, ko so sedeli v njem možje SLS, čeprav so bili skromni dohodki. Kmetijstvo je podpiral v vsakem oziru, gradil vodovode, ceste, mostove, dajal podpore za vzorne hleve, svinjake, nosil stroške za kmetijski pouk, pospeševal ureditev hudournikov, usuševanje močvirij itd. Vsega tega danes ni in še ne bo tako dolgo, dokler ne bomo mi sami gospodarji svojega denarja. Denarja je dovolj le za vojsko in za belgrajsko poročilo.

Da pa bo slika še bolj popolna, naj omenimo še to, kar se dogaja v zadnjem času. Kmetijske strokovnjake mečejo na ceste, jih gonijo v pokoj, tako da bo treba zapreti še celo kmetijsko šolo na Grmu, last bivše kranjske dežele, če bo šlo tako naprej.“

Tako piše „Domoljub“. Za vsem pa tiči velika hinavščina, ker ne pove, da so deželni odbor odpravili sedanji voditelji SLS, da si danes priznava v svojem časopisu, da je deželni odbor dobro delal in skrbel za našega kmeta.

Sedanji voditelji SLS so bili, ki so ob prevratu ta deželni odbor ubili ter vse kranjske avtonomne deželne ustanove izročili državni upravi. Oni so bili, ki so vse posle deželnega odbora prenesli iz deželnega dvorca v vladno palačo na Bleiwei-

sovi cesti in oni so bili, ki so vse avtonomne ustanove izročili pozneje skupni državni upravi v oskrbo, ne da bi jih kdo k temu silil in ne da bi si izgovorili pri tem izročanju kakih pravic za našega kmeta.

Kadar izroča pameten gospodar svojemu sinu hišo in posest, si izgovori vsaj svoj kot in kak priboljšek, sedanji voditelji SLS pa so zaigrali ljudsko imetje in pravice brez vsakih protibveznosti.

„Domoljub“ danes priznava, da je nekdanji deželni odbor dobro delal za našega kmeta, toda „Domoljub“ ni toliko pošten, da bi povedal odkritosrčno, da so tedaj v deželnem odboru sedeli možje, ki jih je ravnoisti „Domoljub“ blatil in zasmrnoval že nešteto krat in ki so jih sedanji voditelji SLS izpodrinili samo zato, da so se mogli radi osebnih koristi polastiti oblasti v deželi. V tedanjem deželnem odboru, ki ga danes „Domoljub“ hvali, so sedeli možje, ki so bili res pristaši in voditelji tedanje SLS, ki bi se na danes lepo zahvalili, ako bi se jih hotelo postavljati v isto vrsto z sedanji voditelji sedanje SLS.

Oni so svoje dolžnosti pošteno in v polni meri izvršili, sedanji voditelji SLS pa so vse deželne avtonomne ustanove razbili in uničili in v svoji nesposobnosti niti do danes niso znali popraviti, kar so zakrivali, niti niso znali omogočiti, da bi se iz položaja, ustvarjenega z njihovim sodelovanjem, razvile razmere, ki bi vsaj deloma zadovoljevale naše ljudstvo.

Ako more sedanji režim delati to, kar mu „Domoljub“ in ostalo časopisje SLS očita, je to samo sad tiste politike, ki jo vodijo sedanji voditelji SLS od prevrata l. 1918 dalje. To je sad politike omejenosti, kratkovidnosti in demagoštva.

Odtod izvira tudi vse zlo!

Kritika.

Čujemo semterje očitane, da kritiziramo največ SLS., drugih pa skoro nič. Tega nismo krivi mi, temuč največ SLS sama. — SLS je edina zastopnica našega ljudstva v državnem zastopu, kjer se nam kruh reže. Torej je tudi edina odgovorna za uspehe in neuspehe. Vidimo pa in čutimo doslej same neuspehe. Koga naj tedaj kritikujemo — koga grajamo? Ali naj se zaletavamo v Nar. ljudsko stranko, ki nima nobenega poslanca v skupščini ali na druge

stranke, ki so v podobnem položaju? V Sloveniji danes resno šteje samo SLS, zato mora tudi prenašati, da se njeno delo pravično ocenjuje. Naj naredi kaj dobrega za ljudski blagor, pa bomo to drage volje pohvalno za beležili. Nam se gre za blagor ljudstva in za drugega nič in boli nas, ravno tako kakor vse druge, da SLS ni v stanu najti pametne poti, po kateri bi prišla do uspehov za ljudstvo!

Poravnajte naročnino!

F. Sink:

Posledice uradniške bede.

Rešitev uradniškega vprašanja je morda sploh najtežji problem, ki giblje naše državno življenje. Da je to vprašanje pravično in ugodno rešeno, bi namah izgubile vse povojne težave svojo perečo ost. Zlasti pa bi gotovo popustila stanovanjska mizerija in v precejšnji meri brezposelnost. Zakaj, valutna kriza nikakor ni pravzrok gospodarskemu in kulturnemu pešanju, ampak je tudi ona prepletena s trnjevim vencem uradniške bede.

Naj zapišem o tem nekaj misli, predvsem s socialnega vidika in tudi to le bolj z našega, slovenskega stališča.

Kdor je tako nesrečen, da mora biti uradnik, nameščenec, predvsem najprej državni, si skuša, ako le more, poiskati še stranski zaslužek. V večini slučajev je ta stranski vir zasebna služba; v sili pa tudi, kar se da dobiti. (Vzglede nam je dalo zadnje porotno zasedanje). Kar kdo zna, ponuja, da dobi vsaj nekaj. In to je najhujše: umsko, duševno delo je postalo tako poceni, da se že dobi takorekoč za vsak denar. Zato pa veselje do študiranja izginja in celo veliki talenti ne študirajo do cilja, ali pa se posvečajo poklicem, ki jih prav nič ne mičejo, za katere nimajo nobenega zmisla. S tem pa se ustvarjajo „izgubljene eksistence“, ljudje, ki so nezadovoljni z življenjem. Izgubljen kapital.

Vsled denarne krize že itak v svojih sredstvih omejeni podjetniki seveda včasih prav radi vzamejo tako moč „za popoldanske ure“. Zaleže jim v sili celodnevne nameščenca. Če pa mož sam ne more, gre še žena v službo; in tudi otroci, predno so dorasli. Danes niso več redkost zakonski pari, ki ostajajo po poroki vsak na svojem domu in vsak v svoji službi kot poprej. Mladi, zdravi moški pa morajo pohajati brez dela, ker je vse prenapolnjeno. (O tem bi mnogo vedeli povedati — trgovski visokošolci, in to zelo nadarjeni in sposobni!) Na sam oglas „Išče se strojepiska“ pa se nateče na stotine prošenj iz vseh slojev, vseh starosti, vseh izobrazb — samo da je služba.

Ako podjetnik more, si pa sploh pomaga, kakor si zna. Varčevati —

to je zdaj parola, in ne samo to, ampak celo skopariti. Gospodarstva se morajo le preveč omejevati v panogah, ki bi se morale za vsako ceno vzdrževati. Mislim predvsem na reklamo in iskanje novih tržišč, posebno na jugu in v inozemstvu. Zato utegne varčevanje liki nezadostni prehrani upravitelji marsikako podjete, ki je prišlo zdravo na svet in bi ravno zdaj začelo rasti, vsem na korist: sebi, odjemalcem in davčni oblasti, da ni bilo prisiljeno hirati.

Danes imajo velepodjetja na milijone krede pri dolžnikih iz uradniških vrst. In ti dolžniki so še zelo dubiozni povrh — ker morajo čakati na boljše čase. Podjetja pa rabijo gotovine in zato morajo jemati kredite za visoke obresti. Podjetnik da, kar more. Nameščenec pa omejuje konzum do skrajnosti. Tiščita drug drugega in se oba potapljata.

Vsled uradniške bede je vse narodno gospodarstvo hudo udarjeno, najbolj seveda tam, kjer je navezano na domači trg in ne pride izvoz v poštev. Če so danes cene zemljišč tako nizke, tudi tu ni brez vpliva uradniška beda. V tem oziru je treba pogledati samo na zelenjadni trg, kadar se zvišajo plače.

Brez ugodne rešitve uradniškega vprašanja in ozdravljenja ni gospodarskega ne državnega življenja. Dočim so že skoraj v vseh državah poskrbeli za nameščenstvo in mu še vedno posvečajo največjo pažnjo, pa dajo pri nas le drobničnice na izstradane uradniške krožnike. Vzdržuje se zelo draga armada. Mislim pa, da je za državo mnogo dragocenejši štab dobrega, brezhlebnega uradništva, kot smo ga pri nas že imeli in ga menda še imamo. Armada je v vsakem oziru pasivna. Bodoča vojna, pravijo strokovnjaki, bo vojna tehnike. Kaj bomo mogli pa tu pokazati?

Vse naše življenje je ravno vsled nerešenega uradniškega vprašanja bolno ne samo materialno, ampak tudi duševno, kulturno. Živimo od dneva v dan, ne vedoč, kaj bi in kam bi. Če pa bi bili udarjeni samo Slovenci, rana na tem udu bi bolela vso državo. Preko uradniške bede je vsak razvoj nezmisljen in nemogoč.

Načelna izjava Jugoslovenskega kluba.

Po belgrajski „Samoupravi“, glavnem glasilu radikalne stranke objavljamo ta-le članek:

G. dr. Kulovec, glavni tajnik Slovenske ljudske stranke, je podal te dni v imenu svojega kluba načelno izjavo v narodni skupščini, kakšno stališče zavzema njegova stranka v vprašanju ureditve države.

„Za celo državo zahtevamo eno obliko vladavine, enega in istega nosilca vladavine,“ — se glasi izjava. SLS se je novembra 1. 1918. izjavila za republiko. Na kongresu v Celju je naglašala, da se republikanska ideja čimdalje bolj širi v stranki. Razen teh izjav ni dosedaj podala nobene druge izjave, da je za monarhistično

obliko vladavine. Pisanje njenih listov ni bilo nikdar v monarhističnem duhu, a mnogokrat je prodrlo na dan republikanska tendenca. Mnogo njenih prvakov in narodnih poslancev radi naglašajo, da so republikanci. — Kaj hoče stranka s to izjavo, — ali zahteva za celo državo republikansko obliko vladavine ali se sedaj izjavlja za monarhijo.

„Slovenska ljudska stranka stoji na stališču edinstva države,“ se glasi izjava. — Toda stranka zahteva avtonomistično ureditev države in mnogokrat smo čuli od njenih organov izjave, da je avtonomija isto kakor federacija. Toda federativna država ni edinstvena država, nego skupina več držav. Ali je torej stranka za federativno ureditev države ali proti federalizmu.

„Stranka hoče eno državno oblast, ki se predstavlja v zakonodajni, upravni in sodni funkciji,“ se glasi izjava. A doslej je stranka vedno naglašala, da zahteva pokrajinske parlamente z zakonodajno oblastjo in od centrale neodvisno upravo in sodno funkcijo. Ako imamo več zakonodajnih oblasti, nimamo ene zakonodajne oblasti. Sloven. ljudska stranka je dosedaj vedno odklanjala podrejenost in od centralne zakonodajne oblasti odvisno in delegirano zakonodajno oblast, (kakor so jo imele avstrijske province), temveč je zahtevala za pokrajine polno in od centrale neodvisno zakonodajno oblast, — ravnotako tudi upravno oblast in sodstvo.

„V mednarodnem pogledu, mednarodnih političnih in carinsko-trgovinskih odnosih priznavamo pravo

zastopstva in sklepanja pogodb samo državi.“ — A mnogokrat smo čuli od strani strankinih organov in njenih predstavnikov izjave, v katerih so zahtevali za avtonomne pokrajine pravo zastopanja in sklepanja pogodb v mednarodnem pogledu. Tako se je na primer zahtevala avtonomija za Slovenijo, da bi mogla sama določevati carine na svojih mejah. Povodom pogodbe z Avstrijo in sklepanja konvencij se je naglašalo od strani SLS, da mora Slovenija dobiti avtonomijo, da bi se ne mogle več sklepati za njo tako škodljive konvencije.

„Država je kot nosilec oborožene sile dolžna ščititi skupne interese,“ — se glasi na koncu ta izjava g. Kulovca. Toda strankini organi in njihovi predstavniki so mnogokrat govorili in pisali proti tej oboroženi sili ter so zahtevali, naj se dela samo s človečanstvom in diplomat. sredstvi. Še več: Čuli smo tudi take izjave, kot na primer, da se Slovenije nič ne tiče vprašanje Soluna, vprašanje albanskih mej in Skadra, nego da so zainteresirani samo na slovenskih mejah. Logično bi iz tega sledilo, da zahteva stranka avtonomijo tudi v tem pogledu, da naj vsaka pokrajina sama brani svoje koristi v tem oziru.

Torej kaj pomeni izjava, ki jo je podal g. dr. Kulovec. Opuščanje dosedanjih načel in v nekoliko približanje načelom radikalne stranke ali kaj?

Tako radikalna „Samouprava“ od 10. t. m.

Politični pregled.

Narodna skupščina.

Pretekli teden je vlada predložila narodni skupščini v ratifikacijo sporazum in konvencijo, ki sta bila sklenjena v Rimu med našo državo in Italijo. Skupščina je priznala vladnemu predlogu nujnost.

V četrtek 7. t. m. je bila narodni skupščini izročena obtožba zemljoradnikov proti bivšemu ministru za pravosodje dr. Lazi Markoviču. Predsednik skupščine je izjavil, da se bo s to obtožbo postopalo v zmislu zakona o ministrski odgovornosti. Kakor poročajo, se je radikalni klub postavil na stran dr. L. Markoviča.

Narodna skupščina nadaljuje sedaj razpravo o državnem proračunu.

Oblastne volitve.

Na ponedeljkovi seji narodne skupščine je notranji minister Vujičić odgovarjal na vprašanja poslancev Moskovljeviča o volitvah za oblastne in srezke skupščine. Minister je rekel, da bi se po zakonu o

oblastnih samoupravah imele volitve za oblastne skupščine izvršiti tri mesece po uveljavitvi tega zakona. Ta rok je potekel že za prejšnje koalicijske vlade. Bil pa je prekratek in radi tehničnih težkoč ni bilo mogoče izvesti volitev. Ko je postal minister za notranje zadeve, je začel izvajati ustavo in sicer z izvedbo razdelitve na oblasti. Da ne bi s prenašanjem postopanja napravil kaosa v državni upravi, ni hotel razdelitve na oblasti izvršiti v vsej državi naenkrat, ampak postopno. Razdelitev se je izvršila, ne da bi se pojavilo kako motenje v administraciji. Razdelitev se je začela z zetsko oblastjo, kateri je priključena tudi Boka Kotorska; nato pa se je prešlo na Dalmacijo, Srbijo, Bosno in Slovenijo, in sedaj je izdana naredba tudi za Hrvatsko. V vseh teh pokrajinah razen v Hrvatski so oblasti že formirane in samo na Hrvatskem še niso izvedene. Končano pa bo tudi tam najkasneje v 10 ali 15 dneh. Ko bo to dovršeno, se bodo mogle razpisati volitve za oblast-

G. Keller:

Obleka naredi človeka.

(Dalje.)

Sedaj so prišli drenovski ljudje bližje in se pričeli gnjesti okoli Strapsinskega in njegovega bivšega mojstra. Prvemu so po domače stresali roko, da se je majal na svojem stolu semtertja. Strapsinski je ves trepetal. Istočasno je zaigrala godba veselo koračnico, Drenovčani pa so se potem, ko so se vsi poklonili zaročencema, zvrstili v sprevod ter odkorakali med petjem dobro naučenega zabavljive pesmi iz dvorane, medtem ko so pričeli Zlatopotčanani, med katerimi je Banič znal hitro pojasniti zagonekto, begati po dvorani ter se mešati med Drenovčane. Nastal je velik hrup.

Ko se je hrup polegel, je postala tudi dvorana skoro prazna. Le malo ljudi je obstalo ob stenah in še ti so v zadregi šepetali med seboj. Nekaj mladih gospodičen je stalo nedaleč od Lizike v negotovosti, ali se ji naj približajo ali ne.

Zaročenca sta sedela nepremično na svojih stolah kakor dve egiptovski mumiji, tiho in osamljena.

Lizika je bila bleda kakor marmor. Počasi je obrnila obraz k zaro-

čencu in ga pogledala zelo čudno od strani.

Strapsinski je polagoma vstal in odšel s težkimi koraki proč, oči uprte v tla, na katera so mu padale debele solze.

Šel je kakor strašilo skozi vrste Zlatopotčanov in Drenovčanov, ki so stali na stopnjicah. Nihče ga ni ustavljal, vsi so se mu unikali tiho, ne da bi se smejali ali rekli žal besedo. Šel je skozi vrsto zlatopotških sani in konj, pripravljenih za odhod, in šel dalje v polzavesti po cesti proti Drenovem, odkoder je prišel pred nekaj meseci. Njegov edini namen je bil, da se nikdar več ne vrne v Zlati potok. Kmalu je izginil v temini gozda, skozi katerega je vodila cesta. Bil je gologlav, ker je pustil svojo poljsko kučmo ležati poleg rokavic na oknu plesne dvorane. Korakal je dalje s povešeno glavo, potiskajoč radi mraza roki globoko v žepe. Polagoma se mu je pričelo vedriti v možganih in začel je spoznavati vso resnost doživljanja. Prvi jasni občutki, ki se ga je zavedel, je bila velikanska sramota, ki jo je doživel in ki ga je zadela, kakor da bi bil v resnici gospod iz odlične in uveljavljene družbe, ki ga je potrla nenadoma nastala nesreča. Potem se mu je ta občutek razvil v nekako za-

vest prizadete krivice. Do svojega slovesnega prihoda v zakleto mesto si ni vedel ničesar slabega očitati. Kolikor se je spominjal do svojih mladih let nazaj, ni bil nikdar kaznovan ali grajan radi laži ali pa kake sleparije, in sedaj je postal slepar samo zato, ker ga je neumnost sveta napadla v nepričakovanem trenutku, ko je bil takorekoč brez vsake obrambe, in ga napravila za svojo igračo. Zdel se je sam sebi kot otrok, ki se je pregovoril drug hudoben otrok, naj napravi nekaj slabega. Zasovražil in zaničeval je sedaj samega sebe in zjokal se je nad seboj in svojo nesrečno zablodo.

Če si kdo na goljufiv ali pretkan način pridobi premoženje in ugled, se ne joka, temveč se veseli svojega razkošnega življenja in sreče ter mu ne mine večer brez vesele družbe in prijateljev.

Naš krojač pa je bridko jokal sam nad seboj, in solze so mu še z večjo hitrostjo polzele po licu, ko se je spomnil spričo vseh doživljanj tudi svoje zapuščene neveste. Želel je, da bi se radi sramote pogreznil v zemljo. Nesreča in ponižanje sta mu jasno pokazala izgubljeno srečo. Iztegnil je roke proti svetlikajočim se zvezdam. Opohteval se je po cesti, nato zonet obstal, majal z glavo, ko je ne-

nadoma rdeč žarek obsvetil sneg v njegovi bližini in je začul zvonklaste kragulčkov in vesel smeh. Bili so Drenovčani, ki so se vračali v svitu bakelj domov. Že so se mu približali prvi konji, ko se je končno zavedel ter skočil preko cestnega roba pod prva drevesa gozda. Nori sprevod je odhitel mimo njega, ne da bi begunca opazili in v daljavi je končno potihnil hrup. Strapsinskega pa, ki je nekaj časa poslušal nepremično, kako izginja v daljavi veselo vpitje Drenovčanov, je premaal mraz, kakor tudi obilno zavžite pijače in še bolj razburjenost, zato je nehote iztegnil svoje ude ter zaspal na zmrzlem snegu, medtem ko je pričela pihati ledenomrzla sapa od vzhoda.

V zapuščenih dvorani se je nazadnje tudi Lizika dvignila s svojega samotnega sedeža. Nekaj časa je za svojim odhajajočim zaročencem nozorno gledala, sedela dalje kot celo uro nepremično na istem mestu, nato pa je pričela bridko plakati ter je odšla končno vsa obupana proti vratom. Pričuzili sta se ji dve prijateljici, ki sta jo skušali tolažiti z dvomljivimi besedami. Naprosila ju je, naj ji preskrbita plašč, klobuk in ostale njene reči, pri čemer si je krepko brisala s pajčolanom objokane oči. Ker pa se mora človek, kadar joka,

ne skupščine, ker se morajo po zakonu te volitve vršiti v vsej državi isti dan. Kakor hitro bo mogoče, bo vlada odredila volitve. V tem oziru so najbolj merodajne tehnične težkoče.

Centralna uprava.

Pretekli teden je sekcija odbora za proučevanje zakonskega načrta glede centralne uprave sklenila, naj bo dvanaest ministrov. Po tem sklepu naj bi imela naša država ta-le ministrstva: 1. za pravosodje, 2. prosveto, 3. zunanje zadeve, 4. notranje posle, 5. finance, 6. vojno in mornarico, 7. gradbe, 8. socialno politiko in narodno zdravstvo, 9. trgovino, industrijo in rudnike, 10. poljedelstvo, 11. promet, pošto in telegraf in 12. za vero. Vlada je ostala v manjšini s predlogom, da bi naj bilo 14 ministrov.

Radićevci v Belgradu.

Veliko pozornost je zbudil med političnimi krogi prihod dveh Radićevih delegatov v Belgrad, ki sta imela posvetovanja z voditelji opozicijskih strank in ki sta napovedala, da pridejo v kratkem tudi Radićevi poslanci v Belgrad. Radićeva delegata, podpredsednik HRSS dr. Maček in njen tajnik dr. Krnjević sta posetila ob tej priliki tudi predsednika narodne skupščine Ljubo Jovanovića, da se informirata o postopanju, ki je potrebno za verifikacijo mandatov poslancev Radićeve stranke. Predsednik skupščine je delegatoma rekel, da je skupščina dolžna poslanske mandate po izročitvi pooblastil verificirati v najkrajšem času. Glede stališča HRSS proti ostali opoziciji je dr. Maček izjavil, da se bo šele sklepalo o tem, ali naj Radićeva stranka stopi v opozicijski blok, ali naj ga samo podpira. Dr. Maček je izjavil, da je prinesel s seboj 50 poslanskih pooblastil, ki jih bo predložil narodni skupščini v svrhu verifikacije. Doleg tega še ni storil. Na sestanku z zemljoradniki sta Radićeva delegata izjavila, da je njihova stranka predvsem kmetijska in potem šele hrvatsko-republikanska.

Dr. Maček je izjavil, da poverilnic zato še ni izročil, ker bi bilo tehnično nemogoče, da bi Radićevi poslanci že sodelovali v razpravi o rimskem sporazumu.

Demokrati za revizijo ustave?

Za bivanja dr. Mačka in dr. Krnjevića v Belgradu je bilo sklenjeno, da stopita dr. Korošec in dr. Spaho v opozicijski blok, dočim ostanejo radićevci izven bloka ter bi v parlamentu podpirali opozicijski blok. Dalje se imata dr. Korošec in dr. Spaho sporazumeti z Ljubo Davidovićem o načelih sporazuma, po katerih ima delovati opozicijski blok. Davidović je že pred dnevi izdelal in izročil Koro-

šcu in Spahu tozadevni načrt, v katerem pa ni govora o reviziji ustave. Dr. Korošec in dr. Spaho sta nadalje zahtevala od Davidovića, da privoli v revizijo ustave in da se določijo meje posamnim pokrajinam v okviru zgodovinskih meja. Listi so poročali, da je Davidović privolil v principijelno revizijo ustave in so bili o tem radićevci brzojavno obveščeni, nakar je sledila takojšnja konferenca vodstva HRSS. Na tej konferenci so razpravljali koliko radićevcev ima oditi v belgrajski parlament. Sklenjeno je bilo, da počakajo na poziv opozicijskega bloka, ki ima naznaniti, koliko poslancev blok potrebuje za strmo glavljenje radikalne vlade v parlamentu. Radićevci se v Belgradu nameravajo brezobvezno pridružiti opozicijskemu bloku, ne da bi pri tem izpremenili svoj republikanski program. Radićevci gredo v parlament tudi radi tega, da preprečijo likvidacijo zagrebske pokrajinske uprave in parcelacijo Hrvatske in Slavonije na oblasti.

Kar se tiče privolitve demokratov glede revizije ustave, pa je predsednik demokratske stranke Lj. Davidović izjavil, da je bilo ob priliki konference za ustanovitev opozicijskega bloka poleg ostalih vprašanj sprovedeno tudi vprašanje revizije ustave in so se vršili o tem razgovori. Vesti o privolitvi v revizijo ustave pa niso v celoti točne. O tem vprašanju še ni končnega zaključka.

Sporazum z Italijo.

Na včerajšnji seji narodne skupščine bi se imela pričeti razprava o sporazumu z Italijo. Vlada pa se je v zadnjem hipu odločila za odgoditev. Kot razlog se navaja, da Pašić še vedno ne sme zapustiti sobe, minister zunanjih zadev Ninčić pa je tudi obolel. Zato se bo razprava o rimskih pogodbah vršila šele v soboto. Skupščina je včeraj nadaljevala proračunsko debato.

Reško vprašanje. Na Reko so prispeli člani italijanske in jugoslovanske delegacije, ki imajo v smislu dodatnega protokola določiti definitivno mejo med Italijo in Jugoslavijo, urediti vprašanje carinskega režima v pristanišču ter železniškega prometa med obema državama.

Trgovinska pogajanja z Italijo. V Belgrad so dne 8. t. m. dospeli odposlanci italijanske vlade, ki imajo nalogo voditi zaključna pogajanja za sklenitev definitivne trgovinske pogodbe z našo državo.

Bolgarija. Dne 7. t. m. je bolgarsko sobranje ratificiralo v novembru z Jugoslavijo sklenjeno konvencijo. Ministrski predsednik Cankov je izjavil, da bo vlada izvedla vse po mirovnih pogodbah prevzete obveznosti in skušala tudi v bodoče

ostati z vsemi državami v prijateljskih odnosih.

Avstrija. Na seji avstrijskega narodnega sveta je izjavil zunanji minister dr. Grünberger glede italijansko-jugoslovanske pogodbe, da znači pogodba samo upostavitve z mirovno pogodbo določenega stanja in zagotovitev medsebojne nevtralitete v primeru neizvzanega napada s tretje strani. V Rimu sklenjena prijateljska pogodba, je v najožjem stiku z istočasno sklenjenim sporazumom glede reškega vprašanja, čigar rešitev je dala prvi povod za pogajanja o prijateljski pogodbi. Avstrija kot obema deloma prijateljska država samo lastnim interesom, temveč sta prispevala tudi veliki stvari splošnega miru in konsolidacije ter obnovi Evrope.

Mažarska. S protokolom, podpisanim dne 3. t. m. v Londonu, je dobila Ogrska pooblastilo, da sme najeti zunanje posojilo. Jugoslavija dobi kot odškodnino več koncesij, med drugim dobavo 1000 normalnotirnih in 600 ozkotirnih vozov, dalje 100 lokomotiv. Ogrska mora nadalje izpolniti vse obveze iz mirovne pogodbe.

Razorožitvena konferenca v Rimu. Mednarodna konferenca, ki ima nadaljevati pred tremi leti v Washingtonu zaključena posveto-

vanja o splošni razorožitvi, je sklicana za 14. t. m. v Rim. Te konference se udeležijo tudi zastopniki sovjetske Rusije. Konferenca se ne udeležijo Turčija, ker lausannski mir še ni od vseh interesiranih ratificiran, ter je radi tega smatrali, da se Turčija nahaja še v vojnem stanju. Konferenca ima vse pripraviti za svetovno razorožitveno konferenco, ki se ima sklicati prihodnje leto. Rimski konferenci prisostvujejo tudi nevtralne, na washingtonski konferenci neudeležene države.

Sporazum med Vatikanom in Rusijo. Italijanski listi poročajo, da pride v kratkem do sporazuma med Rusijo in Vatikanom. Še tekom leta pošlje papež svojega nuncija v Rusijo, ruska sovjetska vlada pa bo imenovala svojega poslanca v Vatikanu. Tozadevnih pogajanj, ki se bodo vršila najbrže v mesecu juniju, se udeležijo tudi Čičerin.

Vstaja v Rusiji. V vzhodni Sibiriji je izbruhnila protisovjetska vstaja, ki se je razširila zlasti po blagoveshčenskem okrožju, odtod pa dalje proti vzhodu. Vstaja je izbruhnila takoj po Leninovi smrti in sovjetske oblasti je niso mogle zaustaviti, ker se je vstajem priključilo kmetstvo prebivalstvo, oblasti pa imajo le malo čet na razpolago. Tudi na otoku Sahalinu in v vsej amurski pokrajini je izbruhnila vstaja in obsedno stanje, ki ga je proglasila sovjetska oblast, je ostalo brez učinka. Vznemirljive vesti prihajajo tudi iz Kive in vsega Turkeстана, kjer se je Javaidkan proglasil za vodjo vseh uporniških sil, ki so 26. januarja prisilile sovjetske čete, da so se umaknile proti Kivi, od vseh strani ogrožane od upornikov.

Politične vesti.

+ Opozicijskega bloka še vedno ni. Kuhajo in kuhajo, pa nič ne skuhamo. Je pa tudi težka stvar. Če eden hoče iz Kranja v Ljubljano, drugi pa ob istem času iz Kranja v Podnart, se bosta težko pomenila, da gresta skupaj! Zato se stvar opozicijskega bloka vleče že kakor morska kača in za pravo nihče ne ve, kdaj in kaj bo konec. Začasno se opozicionaleci med seboj prijazno in toplo pozdravljajo, ravšajo in kavšajo včasih kot divji petelini. Drugega o tej zadevi sedaj še ni poročati. Nam in mnogim je jasno, da je opozicija pač zelo resna g. Davidoviću, drugim pa ne posebno. Pri takih stvarih je pa treba pred vsem odkritosti in jasnih smotrov. Te odkritosti in jasnosti pa manjka. Blagor ljudstva mnogim stoji na zadnjem mestu, na prvem pa samo stranka, partija, a drugega nič.

+ Trd bodi, neizprosni, mož jeklen! Lani je dr. Korošec pomagal, da so prišli na vlado sami radikali, ter je »Slovenec« proglasal kot velik uspeh Jugoslovanskega kluba, da niso prišli demokrati v vlado. Letos se veže dr. Korošec z demokrati, da bi vrgl radikalno vlado, kakor pravijo, in da bi pomagal demokratom do vlade. To je tista politika, o kateri pišeta »Slovenec« in »Domoljub«, da ne odneha jugoslovanski klub od nje niti za las.

+ Kako sodi dr. Korošec o prihodnosti Radićevih poslancev v Belgrad? »Hrvat« je poročal o dr. Koroščevi izjavi, da smatra, da se s prihodom Radićevih delegatov ni izpremenil položaj pri snovanju opozicijskega bloka. Sodi, da bi bil prihod Radićevcev v narodno skupščino, dokler še ni formiran opozi-

navadno tudi vsekniti, je bila končno vendarle prisiljena, potegniti na dan žepni robec, v katerega se je krepko vseknila. Nato je ponosno in ježno pogledala okoli sebe. Ta njen pogled je zadel tudi Mihaela Baniča, ki se ji je prijazno, ponižno in smehljaje približal ter ji pričel dopovedovati, da potrebuje sedaj pomočnika in spremenišvalca, ki jo bo varno privedel nazaj v očetovski dom. Rajsko devico, je dejal, bo pustil tu v gostilni, zato pa bo spremil Fortunu s spoštovano nesrečnico zanesljivo nazaj v Zlati potok.

Ne da bi odgovorila, je odšla s trdnim korakom na dvorišče, kjer so stale pripravljene sani z nestrpnimi dobrorejenimi konji. Bile so ene izmed zadnjih, ki so še bile tamkaj. Vsedla se je hitro vanje, prišla za povodce in bič, in medtem ko je ničesar hudega sluteči Banič dajal ves srečen v svoji ustrežljivosti napitnično hlapcu, ki je držal konje, je pogrnala v neopaženem trenutku konje in se odpeljala v diru na deželno cesto. Ni zavila proti domu, temveč na drenovsko cesto. Šele ko so lahke sani izginile očem, se je Banič zavedel dogodka. Odhitel je v smeri proti Zlatemu potoku, kričal »Ho, ho!“ in »Stoj, stoj!“, nato je pritekel nazaj, se vsedel na sani in se odpe-

ljal z največjo brzino za dekletom, ki so jo po njegovem mnenju odpeleli iskri konji proti njeni volji. Ne da bi jo dohitel, je prišel v mesto, kjer se je že raznesla vest o neljubem dogodku in povzročila veliko razburjenje.

Zakaj se je Lizika odpeljala proti Drenovu, ali je to storila v zmedenosti ali z namenom, se ne ve gotovo. To zadevo pojasnjuje nekoliko pač dva dejstva. Čudno je bilo to, da so takrat ležale poleg Lizike v saneh Fortune kučma in rokavice Strapinskega, ki jih je pozabil na oknu za svojim sedežem v plesni dvorani. Kdaj se je Lizika polastila teh stvari, ni nihče opazil in tudi sama ni vedela tega. Zgodilo se je to kakor v omotici. In tudi, ko je že sedela v saneh, še ni vedela, da leže ti predmeti poleg nje. Razen tega pa je Lizika rekla več kot enkrat glasno predse: »Govoriti moram z njim še dve besedici, samo dve besedici!“

Ta dva dejstva dokazujeta nekoliko, da iskrih konj ni vodil zgolj slučaj. Čudno je tudi bilo, da je Lizika pridržala konja, ko je prišla na cesto, ki je peljala skozi gozd in na katero je sedaj sijala polna luna. Konja sta sedaj šla skoro v koraku, medtem ko je Lizika motrila pazljivo cesto s svojimi žalostnimi, ven-

dar pa ostrimi očmi, ne da bi na levi ali desni prezrla najmanjši predmet, ki je zbujal pozornost.

In vendar je bila njena duša zelo potrta in zbujale so se ji težke misli. Kaj sta sreča in življenje? Od česa sta odvisna? Kaj je zakrivil človek, da žanje radi dobrodušne in vesele naklonjenosti sramoto in razočaranje? Kdo pošilja taka neumna slepila, ki posegajo uničujoče v našo usodo in ki se razblinjajo potem v zrak kakor pene?

Taka vprašanja so se porajala v Lizikini duši, bolj polzavestno kakor pa resno mišljena, ko so se njene oči nenadoma uprle v podolgast temen predmet, ki se je odčrtaval ob strani ceste od snega, razsvetljenega od mesečine. Bil je to Vaclav Strapinski, ki je ležal stegnjen v snegu in čegar črni lasje so izginjali v senci dreves. Njegova vitka postava se je razločno videla v mesečini.

Lizika je nehote ustavila konja, da je zavladovala globoka tišina v gozdu. Uprla je svoje oči nepremično na temni predmet in ko je spoznala, da se ne moti, je privežala konja na bližnje drevo. Previdno in tiho se je približala k prikazni.

Da, to je on. Temnozeleni baržun je izgledal celo na nočnem snegu lepo in odlično. Vitko telo in prožni

udje, vse lepo prepeto in oblečeno, so govorili še v otrplosti, na robu pogube, pred breznom smrti: Obleka naredi človeka!

Ko se je dekle sklonilo nad njim in je jasno videla tudi njegove poteze, je takoj tudi spoznala nevarnost, v kateri je bilo njegovo življenje. Zbala se je, da je morebiti že zmrznil. Brez pomisleka ga je prišla za roke, ki pa so bile mrzle in kakor brez občutka. Pozabila je na vse drugo, pričela ga je tresti in klicati po imenu: »Vaclav! Vaclav!« Zaman, ni se ganil, dihal pa je še nalahno in žalostno. Tedaj je planila nanj, pogladila ga po obrazu ter ga v svojem strahu dregnila tudi v obledeli nos. Pri tem se ji je pojavila pametna misel; pograbila je za sneg ter mu začela drgniti z njim nos in obraz ter tudi prste, krepko, kolikor je mogla, dokler se ni končno srečni nesrečnik opomogel, prebudil in počasi vstal pokonci.

Ozrl se je naokoli in zagledal pred seboj svojo rešiteljico. Lizika je odgrnila pajčolan z obraza. Vaclav je spoznal vsako potezo v njenem bledem obrazu, iz katerega so ga gledale velike oči.

Padel je pred njo na kolena, začel poljubovati rob njenega plašča in klicati: »Odpusti mi, odpusti!“

cijski blok, prezgoden ter bi mogel tak korak koristiti samo Pašiču. Pašič bi prihod Radičevcev izbral za izročitev demisije ter jo uporabil čisto v svojo korist. Ni namreč izkjučeno, da bi Pašič mogel izposlovati volilni mandat ter razpustiti skupščino. Tako izjavlja dr. Korošec po „Hrvatu“, ki je znan, da ima dobre zveze z voditelji federalističnega bloka. Kaj se to pravi? Iz navedene izjave je razvidno, da bi dr. Korošec rad, da še ne bi prišli v Belgrad Radičevi poslanci, ki jih vse časopisje SLS neprestano vabi tja. To seveda predvsem zato, da se omogoči sedanji vladi sprejetje proračuna in ratifikacija pogodbe z Italijo, proti katerima, kakor znano, vsa opozicija najbolj grmi. Dr. Korošec se namreč radikalom tudi noče preveč zameriti. Po izjavah Radičevcev pa je namen njihovega prihoda preprečiti tudi pogodbo z Italijo glede Reke. Kako gre to skupaj? Dr. Koroščeva politika neiskrenosti zbuja seveda med opozicijskimi skupinami precej nezupanja.

+ **Radić grozi SLS!** Zaveznistvo med strankami federalističnega bloka ni popolnoma odkritosrečno. To se najbolj vidi iz pisave teh strank. Časopisje SLS spušča od časa do časa puščice na Radića in njegovo politiko, včasih pa tudi Radić pominja s kolom SLS. Zadnji Radićev »Slobodni dom«, v katerem je tudi napad na papeža, ker je sprejel v avdijski min. predsednika Pašiča in zun. ministra dr. Ninčiča, je prinesel tudi tole notico: »Slovenec«, glavni list dr. Korošca, ne smatra predajo Reke za izdajstvo, a v obče se drži v tem pogledu malo boljše kakor belgrajski listi. Volitve pa so blizu, in bo slovenski kmetijski narod ob tej priliki že pozval na obračun »Slovenca« in njegove gospodanje. V kolikor to ne bo uspelo slovenskim republikancem samim, jim bodo pri tem pomagali republikanci Hrvati. V vsako slovensko vas bo prišlo po več hrvatskih seljakov, da to Pašičevo izdajstvo in vse Pašičeve javne in tajne pomagače dobro opišejo in neusmiljeno ožigosajo. — »Slovenec« je ta napad seveda izpodbodel, pa je odgovoril med drugim takole: »Mi dobro vemo, kdo se za temi »slovenskimi republikanci« skriva in zakaj je glasilo HRSS brez vsake potrebe in povoda postalo nerвозno, odkar je časopisje SLS zavrnilo glasilo teh »slovenskih republikancev«, kakor zasluži, pa se topot vzdržimo vsakega tozadevnega izvajanja. Mi nočemo delati centralizma vesolja in krhati prepotrebne skupne fronte federalističnega bloka, pa tudi od nikogar drugega ne bomo pustili cepiti enotne avtonomistične fronte slovenskega naroda v njegovo škodo. Če obsojamo bal-

kanizem in se proti njemu borimo, ne smemo biti sami »balkanci« in posnemati njihovih metod!« — »Avtonomist«, ki ga ima »Slovenec« v mislih in ki zagovarja Radićevo republikansko politiko, doslej še ni imel prilike odgovoriti na očitek, da se za napadom v »Slobodnem domu« skrivajo njegovi ljudje.

+ **Doma avtonomisti, v Belgradu centralisti.** Zadnjič je »Slovenec« napadel slovenske demokrate, ker so na svojem nedavnem zaupniškem shodu sklenili, da ne odnehajo od principa, da moramo imeti eno državo, enega vladarja, eno zakonodajno skupščino in eno odgovorno vlado. »Slovenec« je tedaj dejal, da ta sklep pojasnjuje, kdo bo kriv, ako do opozicijskega bloka ne pride. Ni minulo več kot par dni, pa je posl. dr. Kulovec, član Jugoslovanskega kluba in glavni tajnik SLS, izjavil v Belgradu skoro isto, kar je »Slovenec« zameril doma demokratom. Dr. Kulovec je namreč dejal: »SLS stoji na stališču edinstva države. Zato hoče eno ustavo, enotno državno ozemlje, eno državljanstvo z enotnim državljanstvom, eno državno oblast, katera se očituje v zakonodajnih, upravnih in sodnijskih funkcijah in en državni parlament. Za vso državo zahtevamo eno obliko vladavine, enega in istega nosilca vladavine, v mednarodni politiki in carinsko-trgovskih odnosih priznavamo pravo sklepanja pogodb samo državi, katera je kot nosilec oborožene sile dolžna ščititi skupne interese.« Stvar je namreč ta! Časopisje SLS se doma prepira z demokrati, v Belgradu pa se poslanci SLS bratijo z istimi demokrati in si stiskajo roke. Ker pa prevladujejo med demokratskimi poslanci Srbi, podajajo poslanci SLS v Belgradu globoko patriotske izjave z namenom, da bi se demokrati ne odrekli zvezi z njimi. In tako vedno nanovo obnavljajo pregovor: »Doma avtonomisti, v Belgradu centralisti.«

+ **Verifikacija Radičevih mandatorov.** Po časopisnih vestih ni pričakovati v kratkem verifikacije Radičevih mandatorov, ako predložijo poslanci HRSS svoje poverilnice predsedstvu narodne skupščine. Baje so bili pred kratkim časom poslani vsi volilni zapisniki skupno z volivskimi spiski, ki se tičejo Radičevih mandatorov in ki so bili preje shranjeni v predsedništvu narodne skupščine, z vsem materijalom posameznim oblastem. Ko bo verifikacijski odbor pričel z delom, najbrže ne bo mogel delati, ker mu bodo manjkala poročila osrednjih volilnih komisij ter zapisniki o izvršitvi volitev.

+ **Izpreobrnjenci.** Zadnji »Domoljub« piše o Radičevi izpreobrnit-

vi z ozirom na njegov sklep, da odpošlje svoje poslance v Belgrad ter pravi med drugim: »Tudi naš »Avtonomist«, v katerem pišejo nekateri iz Zagreba podpirani ljubljanski socialisti, bo sedaj moral spremeniti svojo farizejsko pisavo o taktiki naše stranke, seveda ako ne bo dobil iz Zagreba drugih navodil.« Takole zafrkava »Domoljub« konkurenta »Avtonomista«, pri čemer pozablja, da se je skupina okoli »Avtonomista« žrtvovala pri lanskim volitvah z vsemi razpoložljivimi silami za SLS. Sedaj, ko se dr. Korošec druži z demokrati, bodo tudi ljubljanski avtonomisti okusili, da je nevhvaležnost plačilo sveta, v prvi vrsti pa SLS. Kdor se med otrobe meša, ga svinje pojedjo, — je zavisala že pred desetletji Blaznikova pratika.

+ **O političnih obljubah** je zadnji »Avtonomist« napisal takole: »Lahkoverne obljube v politiki so ne samo nemoralne, ampak tudi škodljive. Zato bi bilo treba že končno tej obljubarski politični praksi napraviti konec.« V Jugoslovanski tiskarni so radi take pisave postali zelo hudi nad »Avtonomistom« in pravijo, da si od Radičevih eksponentov ne bodo pustili ničesar očitati, češ da je Radić sam največji obljubkar. Kako naj torej pridemo do sporazuma, če se zavezniki med seboj češejo z najdebelejšimi glavniki?

+ **Kdaj bomo dobili avtonomijo?** Po pisavi časopisja SLS smemo soditi, da je avtonomija že na pohodu. Ko bo dr. Korošec izpreobrnil demokrate v avtonomiste, bomo dobili avtonomijo. Če bo šlo dr. Korošcu vse posreči, bomo dobili avtonomijo takole nekako drugo leto in sicer čisto — na frišno namalano. Farba se že kuha.

+ **Razdelitev Slovenije na oblasti.** Notranji minister je izdal naredbo, po kateri se Medjimurje priklapi na podlagi zakona o splošni upravi mariborski oblasti, Kastav pa ljubljanski oblasti.

+ **Kaj je s Kmetijsko družbo?** Kakor znano, je osrednja vlada odgodila občni zbor na zahtevo poslancev SLS, ki so znali pregovoriti k temu koraku notranjega ministra z raznimi izmišljenimi pretvezami. Dasi je že precej časa poteklo od odgoditve, SLS obetanih razkritij o nerednostih v Kmetijski družbi še ni spravila na dan, na očitjanja z nasprotni strani glede nerednosti, ki da so jih povzročili posamezni člani odbora Kmetijske družbe iz vrst SLS, pa časopisje SLS molči in doslej še ni stvarno odgovorilo. Mi to zaenkrat samo ugotavljamo.

+ **Reduciranje birokratizma.** Neprestano se ponavljajo pritožbe o izrastkih našega birokratizma, ki

so dostikrat naravnost smešni, a obenem seveda tudi žalostni za naše javno življenje. Na poenostavljenje upravnega aparata se v odločilnih krogih le malo misli, reducirajo se pač uradniki, s tem pa se povečuje le zmešnjava v upravi, ker se obenem tudi ne reducira birokratizem. Ako bi se najprej izvedla redukcija birokratizma, bi bila redukcija uradništva le logična posledica, tako pa ni. Toda za take stvari naši državniki nimajo časa. Ni čudno, če smatrajo ljudje plačevanje kolkov za vloge na državne oblasti kot razmetavanje denarja brez vsake koristi.

+ **Nezanesljivi pristaši.** Zadnjič so imeli demokrati v Ljubljani shod zaupnikov ter so ob tej priliki izvolili tudi nov izvršilni odbor. Sedaj pa izjavljajo trije člani tega izvršilnega odbora v »Kmetijskem listu«, da so bili brez vrednosti izvoljeni v ta odbor in da izvolitve ne sprejmejo, ker so pristaši SKS. Gospodje demokrati poznajo dobro svoje ljudi!

+ **Kdo naj poučuje verouk v ljudskih šolah?** Nekje se je pojavil načrt, naj bi tudi pri nas v ljudskih šolah poučevali verouk ljudskošolski učitelji sami namesto katehetov, kakor je že navada v Srbiji. Ta načrt je našel zagovornike tudi pri nas in sicer v »Učiteljskem tovarišu« in v »Slov. Narodu.« Zakaj, si lahko mislimo. Mi pa zelo dvomimo, da bi bili naši učitelji zadovoljni, ako bi se jim poleg ostalega dela naprtilo še poučevanje verouka, in jim za to zagovorniki omenjenega načrta delajo slabo uslugo s svojimi polemikami. Še manj pa morejo biti zadovoljni stariši, ki pošiljajo otroke zato v šole, da se temeljito kaj nauče, — tudi iz verouka. Za poučevanje verouka pa ni nihče bolj poklican kakor duhovniki — katehetje, in ki jih za to delo tudi imamo dovolj. Ako imajo v Srbiji verski pouk drugače urejen, nas to Slovence nič ne briga. Tamkaj ima odločevati o verskem pouku v šolah pravoslavna cerkev, pri nas naj ima pa katoliška. Pustimo vsakemu svoje, pa se bomo najboljše razumeli!

+ **Pred novimi volitvami?** Listi poročajo, da vlada želi spraviti drž. proračun in ratifikacijo sporazuma z Italijo pod streho, nakar bo odredila nove volitve. Nove volitve morajo priti ali sedaj ali pa v jeseni, to je vseeno. To uvideva tudi vlada.

+ **Likvidacija hrvatske pokrajinske uprave.** Vlada je sklenila v najkrajšem času izvesti likvidacijo pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo ter oblastno razdelitev. Za velikega župana v Zagrebu bo postavljen pokrajinski namestnik dr. Cimič. Imenovani bodo tudi veliki župani v Karlovcu, v Osijeku in v Sremu.

Po svetu.

* **Reka dobi lastno škofijo.** Listi poročajo, da se bo takoj po ratifikaciji sporazuma med Jugoslavijo in Italijo ustanovila posebna škofija za Reko in otoke, ki so prej spadali pod krško škofijo.

* **Celovski škof oboleva.** Celovskega škofa dr. Adama Hefferja je zadela kap. Desna stran telesa je ohromela, vendar pa je bolnik izven neposredne nevarnosti.

* **Milijardne tatvine na dunajski carinarni.** Na glavni carinarni na Dunaju so prišli na sled velikim tatvinam mesnih pošiljatev. Doslej je bilo priglasenih nad 700 slučajev. Vrednost ukradenega blaga znaša več milijard avstrijskih kron. Doslej so zaprli 20 uradnikov in nekega trgovca z mesom.

* **Češkoslovaška in reparacije.** V mirovnih pogodbah se je Češkoslovaška zavezala plačati za osvobodjenje 750 milijonov frankov v zlatu. Sedaj so listi odkrili dejstvo, da ima Češkoslovaška poleg vsote za osvobodjenje še 20 milijard Kč plačati na račun reparacij.

* **Brezposelnost na Češkoslovaškem.** V češkoslovaški tekstilni in kovinarski industriji je nastala kriza. Več obratov je izprlo odnosno izpustilo veliko število delavcev. V Podmoklih je iz obratov odpuščenih 13.000 delavcev. V Tannwaldu so tekstilne tovarne izprle 3000 delavcev.

* **Zavarovanje proti brezposelnosti v Italiji.** Italijanska vlada je objavila

odlok o obveznem zavarovanju proti brezposelnosti. Zavarovanju so podvržene osebe od 15. do 65. leta. Izvzeti so uradniki in nameščenci s plačo 800 lir, poljski delavci, delavci, ki delajo doma, hlapei, vratarji in podobni drugi družinski uslužbeni, gledališko in kinematografsko osebje, državni delavci in nastavljeni ter osebe, ki delajo določeno dobo izpod 6 mesecev.

* **Jugoslovanski dijaki v Nemčiji.** Nemška vlada je obvestila belgrajsko vlado, da bodo smeli v bodoče študirati na nemških vseučiliščih samo tisti dijaki iz Jugoslavije, ki bodo obvladali nemščino.

* **Nov volilni red v Nemčiji.** V Nemčiji so izdelali nov volilni red, po katerem bi prišel na 75.000 prebivalcev po en poslanec, med tem ko je prišel sedaj na 60.000 poslancev. To pomenja, da se število dosedanjih mandatov zmanjša od 459 na 329.

* **Pet milijonov brezposelnih v Nemčiji.** Tekom prve polovice meseca januarja je število brezposelnih, ki prejemajo vladno podporo, v nezasedenem delu Nemčije poskočilo za 28.000, tako da znaša sedaj 1.556.000, med tem ko dela 649.000 delavcev s skrčenim delovnim urnikom. V vsej Nemčiji, v številni tudi Porenje in ruhrska kotlina, je 4–5 milijonov delavcev brez dela. Ako se vrata k temu še družine brezposelnih,

„Pojdi, tujec!“ mu je rekla s pridušnim in tresočim glasom, „govoriti hočem s teboj in te spraviti proč od tu!“

Pomigala mu je, naj se vsede poleg nje v sani, kar je tudi ubogljivo storil. Podala mu je njegovo kučmo in rokavice, ravnotako nehote, kakor jih je prej vzela s seboj, prišla nato za povodce in bič ter pognala konja naprej.

Onstran gozda, nedaleč od ceste, je stala kmetijska hiša, v kateri je gospodinjala kmetica, ki je nedavno pokopala svojega moža. Lizika je bila botrica enega njenih otrok. Za malimi okni je še gorela luč. Kmetica je še delala, medtem ko so otroci in posli že spali. Odprla je okno in začudeno pogledala ven. „Jaz sem, mi smol!“ je zaklicala Lizika. „Zašli smo na novi gornji cesti, po kateri še nisem vozila. Skuhajte nam kavo, kumica, ter nas pustite za trenutek v hišo, predno se odpeljemo dalje!“

Vsa vesela je odprla kmetica vrata, ko je spoznala Liziko, in bila vzhičena in v zadregi obenem, ko je zagledala tudi veliko zverino, tujca grofa. V svoji preprostosti je sodila, da sta stopila preko njenega prava sreča in sijaj tega sveta, posebljena v tem paru. Zbudili so se ji negotovi upi, da bo postala dele-

žna majhnega dobička, kake skromne koristi zase in za svoje otroke. Z vso uslužnostjo je hitela, da bi postregla mlademu gosposkemu paru. Hitro je zbudila hlapca, da je držal konja, in kmalu je tudi skuhala vročo kavo, ki jo je nato prinesla v mračno sobo, kjer sta si sedela drug drugemu nasproti Vaclav in Lizika z bomo plapolajočo svetilko na mizi. Vaclav je podpiral glavo z rokami in se ni upal pogledati kvišku. Lizika se je naslanjala nazaj na svoj stol in je imela trdno zavrite oči. Ustnice je imela stisnjene in na njihovem podrtavanju se je videlo, da ne spi.

Ko je postavila kmetica pijačo na mizo, je Lizika hitro vstala ter ji zašepetala: „Pustite nas za četrte ure sama ter se vlezite v posteljo. Midva sva se nekoliko sprla in se morava še danes porazgovoriti, ker je tukaj ugodna prilika!“

„Že razumem, prav imate!“ je rekla žena ter kmalu pustila oba sama v sobi.

(Dalej prih.)

Naročajte in razširjajte „Ljudski tednik“!

se pride do zaključka, da trpi radi brezposelnosti približno četrti del vsega nemškega prebivalstva.

* **Amerikanci za nemške otroke.** Ameriški odbor za prehrano nemških otrok, kateremu načeljuje general Hallen, je sklenil, da se človekoljubna organizacija razširi v toliko, da se bo število otrok, ki prejemaajo dnevno brezplačen obed, začeli s 1. marcem zvišalo od 650.000 na milijon.

* **Priznanje Rusije.** Listi poročajo, da bo Norveška v kratkem sledila vzgledu Anglije in Italije ter priznala sovjetsko Rusijo. Sledile bodo nato Holandija, Jugoslavija in Belgija. V najkrajšem času, najbrže že v prihodnjih dneh, bo tudi avstrijska republika priznala sovjetsko Rusijo.

Poravnajte naročnino!

Domače vesti.

— **Gg. naročnike opozarjamo, naj v najkrajšem času blagovolijo poravnati naročnino, ker bomo v nasprotnem slučaju prisiljeni, ustaviti jim pošiljanje lista.** — Vsem novim naročnikom pošljemo na željo vse doslej letos izišle številke »Ljudskega tednika«.

— **Položnice,** za obnovev naročnine smo poslali ob novem letu vsem posameznim naročnikom. Ako jo je kdo izgubil, mu lahko postrežemo z novo. Zahtevajte jo po dopisnici, ker si s tem prihranite poštnino za pošiljatev denarja.

— **Nekaj ljubljanske statistike.** Iz poročila ljubljanskega mestnega fizikata posnemamo: Prebivalstva šteje mesto Ljubljana približno 55.000; zdravstveno statistiko se je sledeče gibalo: število porok tekoma leta 1923 806 (proti 1922 jih je bilo 74 manj); rodilo se je 1472 otrok (proti 1922 manj za 83), od teh je bilo 55 mrtvorojenih. Zdravstveno stanje prebivalstva v občje je bilo leta 1923 ugodno, ugodnejše kot prejšnje leto. Umrlo je 1200 oseb, umrljivost bi bila torej 21,8 promille, med njimi pa je bilo 432 tujcev, to je takih, ki so bili prišli v svrhu zdravljenja iz drugih občin v ljubljanske bolniške zavode in so tu umrli. Pravilna številka za umrljivost Ljubljančanov, to je stalno v Ljubljani stanujočih oseb, je torej ugodnejša in znaša za leto 1923 13,9 na tisoč prebivalcev. Ta splošna umrljivost ljubljanskega prebivalstva je tako ugodna, da jo dosegajo le najbolj zdrava mesta. Za zadnja tri leta so bile številke umrljivosti sledeče: 1920 28,2 odstotka, oziroma 14,8 odstotka, 1921 25,9, oziroma 16,2 odstotka, 1922 22,9 oziroma 14,9 odstotka. O starosti umrlih poda statistika sledeči pregled: leta 1923 je umrlo v 1. letu starosti 177 otrok, v starosti 0—5 let 246 otrok, v letih 5—6 pa 42, to je za 1, oziroma 12, oziroma 10 več kot leta 1922. V dobi 1—30 je umrlo 18, od 30 do 50 254, od 50—70 275 in nad 70 let starih 198 oseb.

— **Vinarsko društvo za politični okraj novomeški v Novem mestu** ima svoj letošnji občni zbor v nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 10. uri v prostorih državne kmetijske šole na Grmu.

— **Vinsko pokušnjo** priredi Vinarsko društvo v Novem mestu o priliki svojega zborovanja v nedeljo, dne 24. februarja t. l. ob pol 11. uri v prostorih državne kmetijske šole na Grmu.

— **Novi kramarski sejmi.** Občini Zabukovje pri Brežicah so dovoljeni 4 kramarski sejmi in sicer dne 3. aprila, 18. julija, 20. septembra in 6. novembra. Če je ta dan praznik ali nedelja, se vrši sejem prihodnji delavnik.

— **Nova gozdarska šola v Sloveniji.** — Ministrstvo gozdov in rudnikov se je odločilo, da otvori v Sloveniji novo praktično gozdarsko šolo. V to svrhu je določena posebna komisija, ki naj izvrši vse predprave za otvoritev nove gozdarske šole.

— **Koliko je komunistov v Jugoslaviji?** Glasom statistike, objavljene v glasilih komunistične stranke v Jugoslaviji, je v naši državi 95 komunističnih organizacij z 3500 člani.

— **Povabilo češkoslovaških parlamentarcev v Belgrad.** Predsedstvo narodne skupščine je povabilo češkoslovaške parlamentarce na obisk v Belgrad.

— **Opozorilo izseljencem!** Izseljeniški komisariat v Zagrebu objavlja: Glasom obvestila ameriškega konzulata v Belgradu lahko izseljenici, ki se v roku 6 mesecev vrnejo v Zedinjene države, peljejo s seboj žene in deco izpod 18 let. Ta ugodnost velja za čas od dne, ko bo naša kvota po ameriškem računu izrpana (pričeno meseca februarja), pa do konca meseca junija t. l.

— **Nova organizacija orožništva.** Kralj je na predlog vojnega ministra in ministra za notranje stvari podpisal uredbo o novi formaciji žandarmerije. Glavna sprememba je v tem, da se bodo ukinile dosedanje brigade in ba-

taljoni, mesto njih pa se ustanovijo orožniški polki, ki jih bo 9 ter 2 samostojna bataljona v Belgradu in Štipu. Poveljstva polkov bodo v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu, na Cetinju, v Nišu in Skoplju.

— **Plačilo vojne odškodnine.** Ministrstvo za socialno politiko zbira podatke o plačilu vojne odškodnine za Primorje, Koroško in Dalmacijo. V to svrhu je določenih 5 milijonov zlatih kron.

— **Kovinasti denar v naši državi.** Pred dnevi se je vršila v finančnem ministrstvu konferenca, na kateri so razpravljali o kovanju niklastega denarja po 1 Din in 50 par. V promet bi zaenkrat prišlo za 10 milijonov tega kovinskega denarja.

— **Stanovanjski zakon ostane v veljavi do konca l. 1925?** Iz Belgrada poročajo o izjavi ministra za socialno politiko, iz katere izhaja, da vlada namerava podaljšati veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona, ki štiti najemnike, do konca l. 1925., do čim je bila prvotno določena njegova veljava samo do 1. jan. 1924. Minister je mnenja, da bi prenegla odprava zaščite najemnikov bila zelo nevarna in bi povzročila velike zmede. Socialne, valutarne in mezne razmere še niso dozorele tako daleč, da bi pripuščalo brezpogojno izročitev najemnikov lastnikom hiš. Stanovanjska beda bi se le še pomnožila.

— **Statistika o kaznjencih in kaznilnicah v naši državi.** Kriminalni oddelek ravnateljstva državne statistike je pravkar končal delo o statistiki kriminalitete v naši državi. V Jugoslaviji se nahaja dvanaest kaznilnic, v katerih je zaprtih 6813 obojencev. Od teh je 424 žensk in 6289 moških. Največ zločincev je starih od 21 do 30 let in sicer 2862. V starosti od 31—40 let jih je 1654. Nato sledijo kaznjenci med 41. in 60. letom, do čim je starcev čez 60 let samo 234. Največ zločincev poteka z ozemlja Srbije in Južne Srbije, tako, da je vsaki drugi iz teh pokrajin. Njih število iznaša 3690. Iz Hrvatske in Slavonije jih je 1302, iz Slovenije 690, iz Bosne in Hercegovine 544, iz Dalmacije 83, iz Črne gore 180, iz Vojvodine 164. Po veroizpovedi je 4038 pravoslavni in 1676 katoličani. V naših kaznilnicah se nahaja tudi 131 inozemskih kaznjencev. Največ jih je iz Italije (26), potem sledi Madžari (20), Avstrijci (13), Rusi (13), Romuni (6), Grki (2), Nemci (1) in Turki (1). Od ostalih narodnosti jih je skupaj 16. Značilno je, da je med kaznjenci več oženjenih, oziroma omoženih nego samcev. Oženjenih je 3895, samcev pa 2727. Vdove in vdovci so zastopani s 445, ločeni pa s 50. Za socialen značaj zločinstva je značilno, da več kot polovica kaznjencev ne poseduje nobenega premoženja. Tretjina ima nekaj malega, do čim so premožni samo 303 kaznjenci.

— **Za povzdigo sadjarstva in vinogradništva** v Bosni in Hercegovini je ministrstvo za poljedelstvo dovolilo 120.000 Din kredita.

— **Žito za Hercegovino.** Ministrstvo za socialno politiko je sestavilo komisijo, ki bo v Vojvodini nakupila 160 vagonov žita. To žito se bo siromašnim rodbinam v Hercegovini prodajalo za znižano ceno.

— **Smrt najstarejšega človeka v Jugoslaviji.** V Diakovici je te dni umrl Jusuf Mača, najstarejši človek v naši državi. Dosegel je starost preko 120 let. Pokojni Jusuf nikdar ni pil alkohola, celo kadil ni. Oženjen je bil trikrat in je sedaj njegov najmlajši sin 17 let star.

— **Žrtve neprevidnosti.** V Slunju je neki trgovec imel zabojo smodnika v svoji prodajalni. Pred 14 dnevi v sredo je z gorečo svečo iskal nekaj po policah, pri čemer mu je sveča padla v smodnik. Nastala je strašna eksplozija, ki je zahtevala tri žrtve: izgubili so življenje trgovci, njegova žena in neka stranka, ki se je nahajala v prodajalni.

— **Pogozdovanje Srbije in konji generalnega ravnatelja.** Beogradska »Politika« piše: »Proračun ministrstva šum in rud

predvideva za pogozdovanje Srbije 20 tisoč dinarjev, za izvoška in konje generalnega direktorja pa 90.000 Din.

— **Izseljeniški komisariat na Sušaku.** Ministrstvo za socialno politiko je sklenilo, da se ustanovi tudi na Sušaku izseljen. komisariat, ker je pričakovati da bo imel obilo posla z našimi izseljenci, ki bodo potovali v prekmorske države preko Sušaka.

— **Odprava vešal.** Belgrajske »Službene Novine« so objavile naredbo, s katero se razširja veljavnost čl. 13. srb. kaz. zak. na celo državo. Po tem členu se sodna usmrčenja v nobenem slučaju ne izvršujejo na vešalih, ampak z ustrelitvijo.

— **Poljedelska fakulteta v Belgradu.** Poljedelska fakulteta v Belgradu je bila osnovana l. 1920. ter je bila takoj opremljena s pripadajočimi, najmodernejše oskrbljenimi instituti. Za praktične poizkuse ima na razpolago 100 ha zemlje v Topčideru. Oddelka sta dva: kmetijski in gozdarski. Na prvem se predava 10 osnovnih, 29 strokovnih in 4 pomožni predmeti, na drugem 10 osnovnih in 28 strokovnih. Pouk traja štiri leta. Poleg kolokvijev koncem vsakega semestra se polaga po prvih štirih semestrih predhodni diplomski izpit, po završetku osmih semestrov pa strokovni diplomski izpit. Absolventi dobe naslov inženjerja, temeljem tiskane disertacije pa tudi doktorski naslov. V tekočem zimskem semestru predava na fakulteti 1 reden, 1 izreden, 20 honorarnih in 2 kontraktualna profesorja. Slušateljev je v prvem letniku 31 Srbov in 86 Rusov, v drugem 16 Srbov in 27 Rusov, v tretjem 25 Srbov in 58 Rusov in v četrtem 43 Srbov in 2 Rusa. Vsi srbski dijaki na tej fakulteti dobivajo državno ustanovo po 600 Din mesečno.

— **Nova železnica v Črni gori.** V Črni gori se letošnjo pomlad prične z gradnjo železniške proge Podgorica-

Plevnica. To bo prva železniška proga, ki bo omogočala hitrejši prevoz pridelkov iz notranjosti Črne gore. Proga bo vezala Podgorico s Skadarskim jezerom in se bo po njej razvil živahen promet v tem kraškem hribovitem svetu. Nova proga bo baje že letos izročena prometu.

— **Koliko imamo gostiln?** Po statističnih podatkih je v naši državi 94.000 gostiln in kavarn. Ako so podatki točni, tedaj pride na 60 jugoslovanskih državljanov po ena gostilna in kavarna. Če v drugem ne, po številu gostiln pa le prednjačimo drugim državam!

— **Katere davke so poslanci SLS že odpravili?** Tistega, ki bi nam mogel odgovoriti na to vprašanje, uljudno prosimo, da naj nam sporoči svoj naslov.

— **Koliko slovenskih vojakov se je po zaslugi SLS že vrnilo domov?** Doslej so se vrnili vsi slovenski vojaki iz Makedonije domov, ki so odslužili predpisani službeni rok.

— **Kdaj postane pri nas človek pameten?** Kadar je izvoljen za poslanca SLS. Oni, ki so ga volili, ostanejo namreč še naprej bedaki.

— **Po shodu.** Volilec posl. Škulju: »Gaspud, al majo rajs v Bejlem gradu palbirane tigre?« — Škulj ponosno: »Seveda, mi se vsak teden brijemo.«

Državna obrtna banka.

V svrhu pospeševanja obrtništva in domače podjetnosti je vlada izdelala načrt zakona o osnovanju obrtne banke. Načrt zakona je že predložen narodni skupščini in se glasi:

Čl. 1. Pooblašča se kr. vlada, da osnuje pooblaščenno državno obrtno banko z nalogo, dajati obrtnikom čim ugodnejši kredit in podpirati ustanavljanje drugih ustanov s slično svrhu. Začetni kapital bo znašal 40.000.000 dinarjev, od katerega vplača država 40 odstotkov. Ta kapital se ima vplačati najkasneje do konca l. 1927., radi česar vstavi finančni minister počenši od l. 1923. potrebne vsote v državni proračun, v kolikor ne bo za to zadostoval prispevek državne razredne loterije, ki se stavlja na razpredlog ministra za trgovino in industrijo radi podpiranja obrti. Ostanek družbenega kapitala vplačajo zasebniki. Način vplačevanja kapitala se predpiše z društvenimi statuti.

Čl. 2. Banka se bo zvala: »Povlaščena zemaljska zanatska banka« v Belgradu. Delokrog te banke se predpiše s statuti.

Banka se oprošča plačevanja vseh državnih in občinskih taks ter davkov na delo in imetje, kakor tudi vseh državnih in samoupravnih doklad.

Država se odreka pravici do dividend, ki bi pripadla na del kapitala katerega je vplačala.

Čl. 3. Kr. vlada bo vršila nadzorstvo nad celokupnim bančnim poslovanjem potom ministrstva za trgovino in industrijo. S tem namenom se imenuje s kraljevim ukazom na predlog ministr za trgovino in industrijo stalen komisar, ki bo vršil neposredno nadzorstvo ter prisostvoval vsem sejam upravnega odbora in zborovanjem delničarjev. Plača komisarja, ki jo določa minister za trgovino in industrijo, se všteje v breme banki.

Kadar najde komisar, da je kak sklen upravnega odbora ali zbora delničarjev nasproten društvenim pravilom ali pa državnim zakonom, ima pravico odgoditi njegovo izvršitev ter je dolžan, da o tem takoj obvesti ministra za trgovino in industrijo, ki bo izdal v roku petih dni rešitev, ki je izvršilna.

Čl. 4. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj, a pravomočen postane, ko se objavi v »Službenih novinah.«

Vladna utemeljitev predložitve tega zakonskega načrta narodni skupščini se glasi:

»Potreba osnovanja večje kreditne ustanove, ki bi s kreditom nadzirala obrtnike in pospeševala snovanje ustanov za obrtni kredit se je že prej občutila. Ona je v sedanjem denarnem pomanjkanju še občutnejša, ker se veliko število malih obrtnikov, zlasti v notranjosti, bori z velikimi težkočami.

V zakonu o Narodni banki je predvideno, da eskontuje tudi obrtniške menice, toda ta odredba je ostala do zadnjega časa brez uporabe, ker bi se eskontovanje obrtniških menic moralo vršiti potom centrale obrtniških zadrug, a taka centrala dejansko ni obstojala.

Razen tega podpore, ki jih je država nakazovala v raznih oblikah individualno obrtnikom, niso pokazale najboljših in pričakovanih uspehov. Ni se moglo vedno točno vedeti, niti kdo bolj zasluži podporo, niti kdo je jače oškodovan. Čestokrat se je dodeljena podpora porabila tudi za druge svrhe. V takih slučajih so uspevali najokretnjeji in najvplivnejši, toda ne tudi najpotrebnejši.

Razen tega obsega neposredno podeljevanje podpor posameznikom relativno malo število oseb, ima značaj začasnosti ter ne obsega niti širšega kroga niti daljšega časa. Državna pomoč in kredit obrtnikom bosta najracionalnejše organizirana potom posebne banke za obrtniški kredit, ki bi ji država priznala čim širša pooblastila in v katere osnovnem kapitalu bi sodelovala tudi sama do gotove mere. Ostanek kapitala bi se prepustil javnemu podpisovanju, vendar pa v prvi vrsti obrtnikom samim, ki so zainteresirani na usodi te banke.«

Objavili smo gorenje, ker je zadeva splošne važnosti za naš obrtni stan in ker je potrebno, da se zakon o ustanovitvi državne obrtne banke, kakor tudi njeni statuti, izdela po željah obrtniškega stanu samega. Naše obrtne organizacije, bodisi strokovne ali kreditne, imajo sedaj nalogo skrbeti, da se ustanova državne obrtne banke, ki je potrebna in jo je le pozdravljati, oživotvori tako, kakor je najbolj koristno in potrebno za naš obrtni stan.

Gospodarstvo.

g Spomenica izvoznikov jajc. Finančni minister dr. Stojadinović je prejel od izvoznikov jajc spomenico, v kateri se zahteva znižanje izvozne carine na jajca od 300 Din (za 100 kg netto) na 100 Din. Brez tega znižanja carine je, kakor trde izvozniki, onemogočen vsak izvoz. Prošlo leto se je izvozilo za pol milijarde, kar je prineslo državi okrog 50 milijonov Din. Naš izvoz jajc je bil prej v glavnem usmerjen v Švico, ki je služila samo za tranzit. V zadnjem času so se jajca izvažala največ v Francijo, Španijo, Italijo, a v najnovejšem času v Češkoslovaško in zlasti v Nemčijo. Nemčija je sedaj najboljša odjemalka jajc iz Jugoslavije. Baš zaradi tega zahtevajo izvozniki znižanje carine, ker bi sicer na važnem nemškem trgu podlegli ruski konkurenciji. Finančni minister je obljubil, da bo na eni prihodnjih sej ministrskega sveta predlagal znižanje izvozne carine na jajca.

g Izvoz živine. Sprejemanje in pošiljanje živine v Italijo preko postaje Bohinjska Bistrica je ukinjeno. Sprejemanje in pošiljanje živine v Italijo

se ima do nadaljnjega vršiti samo preko postaje Rakek za klavnice Trst, San Sabba, Trento, Torino, Milan, Benetke, Genova, Rim, Florencia in Neapol. Izvozniki, oziroma uvozniki morajo pri tem imeti tudi uvozno dovoljenje italijanske vlade.

g Kmetijska šola v Prevaljah. Kakor poročajo iz Belgrada, se je poljedelsko ministrstvo odločilo ustanoviti v Prevaljah kmetijsko šolo za Meziško dolino.

g Obtok bankovcev Narodne banke. Po stanju dne 31. januarja t. l. je imela naša Narodna banka za 5773.6 milijonov bankovcev v obtoku, kar znači povišanje obtoka izza dne 24. januarja t. l. za 55.4 milijonov.

g Vrednost denarja dne 13. febr.: 100 dinarjev v Curihi 6.87 švic. frankov; na zagrebški borzi 1000 avstr. kron 1.17 do 1.19 dinarjev, 100 franc. frank. 362.5 do 367.5 dinarjev, 100 švic. frankov 1435 do 1445 dinarjev, 100 ital. lir 354.5 do 357.5 dinarjev.

Zavod sv. Jeronima v Rimu.

Rimski list „Corriere Italiano“ je objavil 27. januarja uradno sporočilo italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija jugoslovanski vladi o zavodu sv. Jeronima v Rimu, ki je služil jugoslovanskim katoliškim bogoslovcem in ki ga je imela doslej italijanska vlada pod sekvestrom.

Po tej izjavi priznava italijanska vlada zavod sv. Jeronima v Rimu kot zunanji zavod v prilog jugoslovanskih katoliških državljanov, ki imajo pravico nanj na podlagi breva „Slavorum gentium“, ter izjavlja, da nima nobenih ugovorov, da se vse prerogative, ki so pripadale bivši avstro-ogrski monarhiji, prenesejo izključno na kraljevino SHS.

Za izdatke tega zavoda bo italijanska vlada nakazovala sorazmerno letno vsoto, ki odnada na izobrazbo bogoslovcev iz slovanskih zainteresiranih škofij, ki so pripadle po mirovnih pogodbah Italiji, kakor Trst, Poreč in Zadar.

Število dijakov določa vsako leto sv. Stolica.

Cerkev sv. Jeronima, ki ji je priznan značaj jugoslovanske narodne cerkve, je podrejena v svojstvu spomenika zgodovinske važnosti pažnji italijanskega ministrstva za prosveto

po predpisih, ki so veljavni v tej zadevi v Italiji.

Slovanski bogoslovci, ki pripadajo navedenim trem italijanskim škofijam, smejo z dovoljenjem rektorja in po cerkvenih predpisih opravljati službo božjo v cerkvi sv. Jeronima pod istimi pogoji kakor jugoslovanski duhovniki, ki se nahajajo v zavodu.

Cerkev sv. Jeronima ima isti pravni značaj kakor ostale inozemske narodne cerkve v Rimu.

Italijanska vlada bo ukinila sekvester nad zavodom sv. Jeronima (San Girolamo degli Sciaconi) tri dni potem, ko se izmenjajo ratifikacije reške pogodbe.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jerab. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Tržne cene.

Žito. Na zunanji tržišči je bila prilično čvrsta cena za oves, ječmen in turščico. Pri nas je stalna čvrstoča dinarja ovirala porast žitnih cen. Pšenica, ki se je predzadnji teden trgovala po 350 Din, je koncem prošlega tedna padla na 340 Din. Znižala se je tudi cena turščice preko Sobotice za Avstrijo in Češkoslovaško. Za Italijo je naše blago predrago. Cene na naših tržiščih so se prošli teden gibale nastopno: Moka osijeških mlinov se je ponujala v početku preteklega tedna po 600 Din paritetno v Zagrebu, toda je morala cena radi cenejših ponudb s strani baških mlinov popustiti na 575 Din. Baška moka se je ponujala po 530 do 535 Din z vtovorne postaje. Pšenica se je trgovala po 335 do 340 dinarjev na vtovorni postaji v Baški. Turščica se je ponujala z baških postaj po 250 do 365 Din, a s sremskih po 255 do 270 dinarjev po kakovosti. Oves se je podražil na 260 Din s slavonske postaje. Ječmen se je iskal večinoma pivovarniški za izvoz ter se je plačeval do 300 dinarjev, z vtovorne postaje. Otrobi, ki prihajajo v vedno manjših količinah na tržišča, notirajo v Zagrebu 190 do 200 dinarjev v jutinih vrečah. Fižol, pisani, se je trgoval v malih količinah po 550 do 600 Din, beli po 700 Din z vtovorne postaje.

Živina. Na ljubljanskem sejmu so pretekli teden plačevali za kg žive teže: voli I. 14 do 14.50, II. 13 do 14, III. 12 do 13, krave za klobase 8.50 do 9 Din; plemenske krave so se tržile po istih cenah kokor dobri voli. — V Zagrebu so plačevali za kg žive teže: domači voli I. 15 do 15.75, II. 14

do 14.5, III. 12 do 12.5, bosanski voli I. 13 do 15, II. 11.3 do 12.5, III. 9 do 9.5, domača mlada živina 13 do 15, domače krave I. 12.5 do 14, II. 11.5 do 12.5, III. 10 do 10.5, teleta I. 20 do 20.5, II. 19.5 do 20, domače svinje I. 26 do 27.5, II. 23.25 do 24.25, III. (frišingi do 60 kg) 22 do 22.5 Din.

Prešiči. Na mariborskem svinjskem sejmu 8. t. m. so bile tele cene: prasci 5 do 6 tedn. stari komad 100 Din, 7 do 9 tednov 295 do 300, 3 do 4 mesece 400 do 650 Din, 5 do 7 mesecev 950 do 1125 Din, 8 do 10 mesecev 1250 do 1300 Din, 1 leto 1750 do 1875 do 1875 Din. En kg žive teže se je tržil po 22 do 22.50 Din, kg mrtve pa po 26.50 do 30 Din.

Cene za mast in slanino v Zagrebu: domača mast 38 do 39 Din, slanina 35 do 38 Din, suho meso 32 do 34 Din; američanska mast 35 do 37 Din kg (na drobno). Belgrad: mast 35 do 38 Din, slanina 31 do 32 dinarjev, suho meso 30 do 32 Din (na debelo). Braziljanska mast v zabojčkih 29.50 dinarjev; Milan: slanina 9.30 lir, mast 10.50 lir, američanska mast 6.20 lir. Dunaj: prašičja mast v sodčkih n. aK 33.000, v zabojjih 23.000 n. aK.

Jajca. V Zagrebu so se pretekli teden prodajala jajca po 2 in 1.75 dinarjev.

Umetna gnojila. Povprečna cena za umetna gnojila pomladne sezone: superfosfat 125 do 135 Din z vrečami, brutto za netto, s postaje; kalijeva sol 155 do 165 dinarjev; apneni dušik 320 do 330 Din; kajnit 10 do 12 odst., 70 do 75 Din; 17 do 18 odst. Thomasova žlindra 160 Din z vrečami, brutto za netto; vse za 100 kg. Pričakuje se nazadovanje cen zaradi zboljšanja in hude inozemske konkurence.

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

sije z obraza vsake gospodinje, ko vidi snežno-belo perilo. Z lahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le **MILO „GAZELA“** katerega se dobi v vsaki trgovini.

= Hranilni in posojilni zavod =

P. Z. Z O. Z.

v Ljubljani na Dunajski c. 23

sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi pogoji,
upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno prostost hranilnih vlog.

Vloge na tekoči račun, najugodnejše po dogovoru. Daje posojila proti popolni varnosti, najkulantnejše.

Uradne ure od 9. do 12. dop.